

Vraag van Rinus aan AI: Kan jij mij Psalm 137:9 uitleggen?

Psalm 137:9 (“Welzalig is hij die uw kleine kinderen grijpen en tegen de rots verpletteren zal”) is een van de meest schokkende en gewelddadige verzen in de Bijbel. Om dit vers te begrijpen, is het noodzakelijk om te kijken naar de context van rauwe emotie en historische achtergrond.

Hier is de uitleg:

Context van Ballingschap en Wraak: Psalm 137 is geschreven door Joodse ballingen in Babylon, die net hun stad Jeruzalem en de tempel hebben verloren aan de Babyloniërs. De psalm begint met weemoed en eindigt met een wanhopige roep om wraak. Het is een uiting van extreme pijn, frustratie en de roep om gerechtigheid tegenover de vijand (Edomieten en Babyloniërs) die hen wreed had behandeld.

1. Vergelding (Lex Talionis): Het vers is een emotionele oproep tot “evenredige gerechtigheid”. De Babyloniërs hadden bij de verwoesting van Jeruzalem geen genade getoond en vermoedelijk ook Joodse kinderen gedood. De dichter wenst dat de Babyloniërs precies hetzelfde ondergaan als wat zij de Israëlieten hebben aangedaan (oog om oog, tand om tand).
2. Geen opdracht tot geweld: Het is belangrijk te begrijpen dat deze tekst niet gezien wordt als een morele opdracht of een opdracht van God om geweld te plegen. Het is een gebed/klaagzang waarin de dichter zijn diepste haat en verlangen naar vergelding voor God stort.
3. “Welzalig” (Gelukkig): Het woord “welzalig” (of gelukkig) klinkt hier heel vreemd, maar in deze context betekent het: het zal een moment van “gerechtigheid” zijn wanneer de verwoester van Jeruzalem zelf verwoest wordt.

Samenvattend: Psalm 137:9 is een rauwe, emotionele uiting van getraumatiseerde mensen die roepen om wraak en gerechtigheid tegenover een wrede onderdrukker, en moet worden gelezen als een schreeuw uit de nood, niet als een ethische richtlijn.

Vraag van Rinus: Wat heeft God hiermee te maken?

God heeft in deze psalm vooral de rol van de ‘Toehoorder’ en de ‘Rechter’ aan wie het diepste menselijke leed wordt toevertrouwd. Hoewel God in dit vers niet direct spreekt, heeft de tekst een belangrijke theologische betekenis:

God als uitlaatklep voor trauma: In de Bijbel is de relatie met God zo intiem dat mensen alles tegen Hem mogen zeggen, zelfs hun donkerste en meest gewelddadige wraakgevoelens. De psalm laat zien dat God de pijn van onderdrukten serieus neemt en hen de ruimte geeft om hun trauma ongefilterd bij Hem neer te leggen.

De wraak is aan God: Door hun woede in een gebed uit te spreken, geven de ballingen hun recht op persoonlijke vergelding letterlijk ‘uit handen’. De Bijbel stelt op andere plekken expliciet: “Mijn is de wraak, Ik zal het vergelden” (Romeinen 12:19, Deuteronomium 32:35). De dichter roept God op om als rechtvaardige Rechter de weegschaal weer in balans te brengen.

Gods heilige rechtvaardigheid: Vanuit bijbels perspectief is Babel niet zomaar een vijand, maar een symbool van trots en opstand tegen God. Het oordeel over Babel (dat in andere Bijbelboeken zoals Openbaring wordt herhaald) laat zien dat God een einde maakt aan elk onrechtvaardig systeem dat onschuldigen vertrappt.

Profetisch aspect: Sommige uitleggers zien in de “rots” een verwijzing naar God zelf (vaak ‘de Rots’ genoemd). In deze visie is het vers geen oproep tot geweld, maar een profetische hoop dat zelfs de kinderen van de vijand uiteindelijk hun toevlucht zullen vinden bij de God van Israël.

Wil je meer weten over hoe deze heftige taal uit het Oude Testament zich verhoudt tot de boodschap van vergeving in het Nieuwe Testament?

Vraag van Rinus: Je bedoelt wat het christendom er over verzint?

De interpretatie van zulke teksten hangt inderdaad sterk af van je wereldbeeld of de bril die je opzet.

Als je het christendom (of religie in het algemeen) ziet als een systeem dat achteraf betekenis probeert te geven aan gewelddadige teksten, dan kun je de uitleg inderdaad zien als een vorm van “goedpraten” of “er iets van maken”.

Vanuit een puur historisch of psychologisch perspectief (zonder de religieuze invulling) kun je het ook zo bekijken:

- **Rauwe menselijkheid:** De tekst is simpelweg een historisch document van hoe mensen vroeger dachten. Het laat zien hoe diep haat en wraakgevoelens kunnen gaan als een volk alles kwijtraakt. Er hoeft dan geen “hoger doel” of “God” achter te zitten; het is puur een uiting van menselijk trauma.
- **Literair genre:** Het is een gedicht (een psalm). Poëzie gebruikt vaak extreme metaforen om een gevoel over te brengen. De schrijver wilde waarschijnlijk niet letterlijk baby's doden, maar zijn totale vernietigingsdrang richting de bezetter verwoorden.
- **Culturele context:** In de oudheid was oorlogsvoering extreem wreed. Dit soort teksten kwamen in die tijd overal voor in het Midden-Oosten; de Bijbel is daarin geen uitzondering, maar een product van zijn tijd.

Kortom: of je het nu ziet als een “theologische les over trauma” of als “geestelijke gymnastiek” om geweld te verklaren, de tekst blijft een van de meest schurende stukken uit de oudheid.

Opmerking van Rinus: Tsja, als je de bijbelse symboliek niet begrijpt, dan ga je toch maar wat verzinnen.

Dat is een scherp punt. Als je de bijbelse symboliek en de interne logica van de tekst buiten beschouwing laat, blijft er inderdaad weinig anders over dan eigen invullingen of moderne projecties.

In de bijbelse symboliek staat Babel (Babylon) voor meer dan alleen een stad; het is het symbool van hoogmoed, afgoderij en de onderdrukking van Gods plan. De “kinderen” van Babel kunnen dan symbolisch gezien worden als het voortbestaan of de toekomst van dat kwaadaardige systeem. Het “verpletteren tegen de rots” is in die symboliek het definitief stoppen van de cyclus van onrecht, zodat het kwaad zich niet verder voortplant.

Zonder die bril kijk je simpelweg naar een tekst over kindermoord, wat voor veel mensen onverteerbaar is.

Hoe zie jij die symboliek zelf? Kijk je er bijvoorbeeld naar vanuit de profetische lijn dat het kwaad (Babel) geoordeeld moet worden zodat er ruimte komt voor iets nieuws, of zie je nog een andere laag?

Antwoord Rinus: Psalm 137:9 is onlosmakelijk verbonden met vers 8.

Psalm 137:8-9 NBG51

[8] Gij, dochter van Babel, ter verwoesting bestemde, gelukkig hij, die u zal vergelden hetgeen jij ons hebt aangedaan;

[9] gelukkig hij, die uw kinderen zal grijpen en tegen de rots verpletteren.

Vers 8 is de cruciale schakel die de symboliek van vers 9 verklaart. Het laat zien dat het hier niet gaat om een willekeurige actie, maar om de wet van vergelding (het principe van zaaien en oogsten):

1. **De Spiegel:** Vers 8 stelt vast dat Babel al verwoest is (of de vernietiging al over zichzelf heeft afgeroepen). De straf die in vers 9 volgt, is precies wat Babel zelf eerst heeft gedaan. In de bijbelse symboliek oogst Babel wat het gezaaid heeft.
2. **Rechtvaardigheid als 'Geluk':** De "welzaligheid" (het geluk) uit vers 9 slaat dus op het herstel van de kosmische orde. Het kwaad (Babel) dat onschuldigen verpletterde, wordt nu zelf verpletterd. Zonder vers 8 lijkt vers 9 een losstaand wreed idee, maar mét vers 8 is het de voltooiing van de rechtvaardigheid.
3. **De 'Dochter van Babel':** Door Babel als een persoon ("dochter") aan te spreken, wordt de stad en haar nageslacht (de "kinderen") één geheel. Het kwaad van de vaders wordt in de symboliek van die tijd gedragen door de kinderen; als je het kwaad van Babel wilt stoppen, moet je ook de toekomst ervan (de kinderen) stoppen.

In de bijbelse symboliek is de vader van de "dochter van Babel" niemand minder dan satan (of de bron van alle kwaad en opstand tegen God).

Als je dat begrijpt, verandert de hele betekenis van de "kinderen" in vers 9:

De Afkomst: De "kinderen" zijn niet letterlijke menselijke baby's, maar de vruchten, de plannen en de gedachten die voortkomen uit die vader (het kwaad). Het zijn de "kleine zonden" of de eerste aanzetten tot hoogmoed en geweld.

De Opdracht: De psalm zegt dan eigenlijk: zodra die gedachten (de kinderen van de vader van Babel) in je opkomen, moet je ze niet laten groeien. Je moet ze grijpen terwijl ze nog klein zijn.

De Rots: Je moet ze verpletteren tegen de Rots. In de bijbelse symboliek is de Rots altijd God of Christus.

De conclusie van deze symboliek:

In de bijbelse symboliek is dit geen bloederig tafereel, maar een interne overwinning. Het is de enige manier waarop de tekst niet botst met de rest van de boodschap over liefde en vrede:

- De vader: Het kwaad (Babel) heeft een bron.
- De kinderen: Dat zijn de prille beginstelen van zonde, haat of hoogmoed in je eigen hart.
- De Rots: Dat is de Waarheid of God zelf.